Pirjo Tulokas / UM

14.4.2021

HE 41/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, Ulkoministeriön lausunto

Lakiehdotus kokonaisuudessaan.

Ulkoministeriö on osallistunut valmisteluun ja tukee esitystä valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamiseksi. Lakimuutos toisi merkittävän tuen valtion velvollisuuteen työnantajana huolehtia työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveydestä myös silloin, kun työtä valtiolle tehdään ulkomailla.

Suomen ulkomaanedustustot toimivat asemamaissa, joissa Covid-19 –tilanne on pääsääntöisesti vaikeampi kuin Suomessa. Suomen 90 edustustosta Euroopassa toimii 36 (ml. Venäjällä olevat 4 edustustoa), Amerikoissa 11, Aasiassa 23 ja Afrikassa 10. Ulkoisten olosuhteiden lisäksi tartuntariskiä kasvattaa myös edustustojen lakisääteinen asiakaspalvelu, diplomaattisten tehtävien vaatimat tapaamiset ja kokoukset sekä tarve matkustaa välttämättömissä työtehtävissä mm. Suomen kansalaisten auttamiseksi.

Lakisääteisten kansalaispalveluiden tarjoaminen, Suomen kansalaisten avustaminen ja ylimmän valtiojohdon taustoittaminen kuuluvat yhteiskuntamme kriittisiin tehtäviin, joiden jatkuvuus edustustoissa on ehdottomasti turvattava. Tämä vaatii edustustojen toimintakyvyn ylläpitämistä pandemiasta huolimatta. Lisäksi edustustojen toiminta-alueella voi asemamaan vaatimuksesta johtuen tulla tilanteita, jolloin työtehtäviä ei voi suorittaa ilman että on todistus covid-19 rokotteen ottamisesta.

Edellä mainitun valossa ulkomaanedustuston henkilöstön mahdollisimman pikainen rokottaminen on erittäin tärkeää. Tästä syystä useissa asemapaikoissa on jo otettu etupainotteisesti Covid 19 –rokotteita, siltä osin kuin se on ollut mahdollista ja rokotettavan vapaehtoisuuteen perustuen, vaikka ulkomailla otetun rokotteen haittakorvaus on merkittävästi heikompi kuin Suomessa annetun. Tämä on aiheuttanut epätasa-arvoa Suomen ulkomailla olevien lähetettyjen virkamiesten ja perheenjäsentensä sekä Suomessa olevien kansalaisten välillä. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää, että valtio korvaa ulkomailla rokotetulle valtion henkilöstölle sekä heidän mukanaan seuraaville perheenjäsenilleen aiheutuvat haittavaikutukset samoin edellytyksin kuin

Suomessa annetusta rokotteesta voidaan maksaa korvausta lääkevahinkovakuutuksesta.

Lakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien kokonaismäärä.

Ulkomaanedustustoissa rokotettavia olisi yhteensä 300-1600 henkilöä. Laillinen oikeus rokotuksen saamiseen on noin 500 Suomen sosiaaliturvaan kuuluvalla työntekijällä ja lisäksi heidän asemapaikassa asuvilla puolisoillaan.

Rokotukset tähän mennessä, miten toteutettu.

Useassa maassa on tarjottu/tarjotaan myös diplomaattisten edustustojen henkilökunnan ja heidän perheenjäsentensä rokottamista. Ulkoministeriön tietoon on tullut useita lähetettyyn henkilökuntaan kuuluvia, jotka ovat ottaneet rokotteen paikallisesti, kun paikallinen Covid 19 –tilanne on ollut kriittinen ja Suomessa rokotus on saatavilla vasta myöhemmin kesällä. Myös matkustamiseen liittyy tartuntariski. Eri asemapaikoissa on otettu sekä EMAn hyväksymiä että hyväksymättömiä rokotteita.

Miten rokotukset on tarkoitus jatkossa toteuttaa.

Ulkomaanedustuksen lähetetylle henkilökunnalle ja heidän perheenjäsenille tarjotaan mahdollisuutta ottaa rokotus Suomessa normaalin kansallisen rokotusjärjestyksen mukaisesti. Tämä vaatii kuitenkin kahta matkaa kotimaahan koronatesteineen ja karanteeneineen sekä Suomessa että useissa tapauksissa myös palattaessa asemamaahan. Tästä syytä on perusteltua, että lähetetyt virkamiehet perheenjäsenineen voisivat myös ottaa rokotteen asemapaikoissa, joissa sellaista tarjotaan ulkomaisille diplomaateille.

Miten voidaan varmistaa, ettei anneta kuin EMAn hyväksymiä rokotteita.

Koska rokotteen ottaminen on vapaaehtoista, ei ulkoministeriö voi myöskään varmistaa sitä, että ulkomaanedustuksessa otettaisiin vain EMAn hyväksymiä rokotteita. Ulkoministeriö suosittelee EMAn hyväksymien rokotteiden ottamista ja on jo sisäisessä ohjeistuksessa ja viestinnässä tuonut tietoa lääkevahingon haittakorvausten kansallisesta säätelystä. Tiedotusta ja ohjeistuksen päivitystä asiasta jatkettaisiin sisäisesti. Jos esitys hyväksytään, on oletettavaa, että tämä vahvistaisi entisestään henkilöstön pyrkimystä ottaa EMAn hyväksymä rokote myös asemamaissa, koska haittakorvaus on merkittävä harkintaan vaikuttava tekijä ja esitys kattaa haittakorvauksen vain EMAn hyväksymien rokotteiden osalta.

Miten evakuoinnit on tehty/tehdään sekä työ- ja terveysturvallisuudesta on kyetty/kyetään huolehtimaan.

Mahdolliset lääketieteelliset evakuoinnit toteutetaan sopimuspohjalta Falck:n evakuointilentojen muodossa. Edustustojen työ- ja terveysturvallisuudesta on huolehdittu ohjeistamalla edustustoja noudattamaan samoja määräyksiä ja ohjeita kuin viranomaisten Suomessakin antamat. Lisäksi edustustot noudattavat myös asemamaan omia työ- ja terveysturvallisuuteen liittyviä ohjeita.

Covid-19-tartunnan ja vakavan tehohoitoa vaativan sairastumisen seurauksena tehtyjen evakuointien riskin arvioidaan pienenevän, jos asemamaissa oleva henkilöstön rokotesuoja kasvaa.